

Наталія Бєлік-Золотарьова

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ

(ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. М. ВЕНЕДИКТОВА)

Про геніального хорового диригента, володаря безлічі звань і премій: Героя України, народного артиста України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, державної — імені М. Лисенка, написані чисельні статті, відгуки в пресі, монографія, адже виконавська діяльність Л. Венедиктова склала епоху в українському музичному мистецтві.

Ця доповідь є спробою відтворити незабутні миттєвості спілкування з визначним Майстром і стисло окреслити чинники, що сприяли розбудові самобутнього стилю в роботі Л. Венедиктова з оперним хором.

Як постановник хорів у понад ста спектаклях: від «Лоєнгіна» Р. Вагнера до «Турандот» Дж. Пучіні, від «Кармен» Ж. Бізе до «Ярослава Мудрого» Г. Майбороди, від «Наймички» М. Вериківського до «Тараса Бульби» М. Лисенка Л. Венедиктов прагнув до художньо-досконалого звучання хорового колективу: то могутнього, то проникливо-чуттєвого, то рішучого, то пронизливо тихого... Згадую, що опера М. Лисенка «Тарас Бульба» завжди відкривала і закривала оперні сезони київського театру опери та балету імені Т. Шевченка. Це були незабутні враження, коли за пультом — С. Турчак, а на сцені хори, підготовлені Л. Венедиктовим. Найяскравішим спогадом є сцена, коли за лаштунками тихо звучали початкові рядки знаменитої пісні «Засвітали козаченьки», а потім козаки, посилюючи динаміку з кожним куплетом, струнко виходили на сцену і під час потужної кульмінації глядачі вставали в єдиному пориві.

Які ж чинники вплинули на становлення мистецького кредо Л. Венедиктова? Безперечно, це батьківські настанови, який був прекрасним знавцем вокалу і керівником чисельних хорових колективів. Випускник Придворної співацької капели, М. Я. Венедиктов був, за словами сина, «чарівником вокального звуку» (Каравацька, 2014, с. 57) і зразком досконалості у досягненні художньо-переконливої інтерпретації.

Наступним чинником стало навчання у класі Г.Г.Верьовки, неперевершену майстерність якого Л. Венедиктов надзвичайно шанував. Спілкування з Майстром надало йому розуміння: тонкощів українського бельканто, важливості синтезу в хоровому масиві різних тембрів, обрання для хору красивих, насичених голосів, як налаштовувати на втілення творчих завдань різних за характером і темпераментом артистів хору.

Третій чинник — любов до театру. В інтерв'ю О. Летичевській Л. Венедиктов сказав: «Коли я опинився в театрі, виникло відчуття, що тут я народився. Мене страшенно цікавив весь оперно-хоровий репертуар – я з головою заглибився у його вивчення» (Летичевська, 2014, с. 137). Спостереження за працею видатних майстрів В. Пірадова, О. Климова, а особливо В. Тольби і К. Симеонова, осмислення їх методів репетиційної роботи, диригування оперними виставами – це стало новою, наступною сходинкою у навчанні, у віднайденні власного виконавського стилю. Отже, **четвертий чинник** — безперервне навчання, пошук нових методів, аналітична робота, яка не переривалася ніколи.

П'ятий чинник — диригентська майстерність митця. Диригентський жест Л. Венедиктова містив неймовірне відчуття звуку, гнучке фразування, різноманіття динамічних барв. Навіть з оркестром маестро «відходить» від диригентської схеми, підкорюючи величезний оркестрово-хоровий колектив власній творчій волі завдяки енергетиці, харизмі, переконливим звуко-образам його мануальної техніки. Окрім опер, хором під орудою Л. Венедиктова створені неперевершені інтерпретації вокально-симфонічних творів, зокрема Requiem'ів В. А. Моцарта і Дж. Верді, «Дзвонів» С. Рахманінова, «Хустини» Л. Ревуцького, а також низки акапельних композицій.

Митець неодноразово підкреслював, що його прагнення спрямовані на те, щоб хор українського оперного театру був визнаний у світі. **Шостим, одним із найважливіших, чинників** є неймовірне розуміння вокалу, його тонкощів, обрання до свого, венедиктівського, хору артистів із прекрасними голосами, бо обожнював їх... Л. Венедиктов майстерно створював тембрально насичене

звучання хорового колективу, коли тембр кожного співака, поєднуючись з іншими, створював різнобарвне і, разом з тим, монолітне, ансамблево довершене вокальне «полотно». Не нівелювання тембральної різноманітності, а, навпаки, поєднання, що допомагало в розкритті семантики змісту оперного і не тільки оперного! творів.

Наостанок підкреслю, що понад 100 випускників його класу з диригування успішно працюють на мистецькій нові. Серед них: композитори (В. Степурко), диригенти (В. Шейко), хорові диригенти (Б. Пліш), хорознавці (О. Летичевська), які з вдячністю згадують настанови Вчителя. Пишаюся тим, що мала честь навчатися у великого оперного хормейстера.

Список використаних джерел:

1. Каравацька, Л. І. (2014). Майстер оперного хору: стильові риси творчості Л. М. Венедиктова. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*. Київ, 31. С. 55–63.
2. Летичевська, О. (2014). Майстер хорового звучання. *Студії мистецтвознавчі*. Київ, 1, 123-144.

Василь Чучман

КОНКУРС УКРАЇНСЬКИХ ХОРІВ У ЛЬВОВІ, ПРИСВЯЧЕНИЙ СТОРІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ ЛИСЕНКА: АКТУАЛЬНІ РЕФЛЕКСІЇ

Мистецька постать Миколи Лисенка завжди була авторитетною та шанованою в культурному середовищі Галичини. Тож, у 1942 р., попри воєнне лихоліття, галичани вважали своїм обов'язком гідно відзначити столітній ювілей корифея української музики. Наприкінці липня — на початку серпня у Львові, в умовах німецької окупації, було проведено конкурс українських хорів, присвячений сторіччю від дня народження М. Лисенка («Перший краєвий конкурс хорів у Галичині у сторіччя народин Миколи Лисенка»). Ця культурно-мистецька подія стала наслідком наполегливої і скоординованої